

ระบบการเผยแพร่ความรู้เรื่องโรคมะเร็งสำหรับประชาชนในเขตจังหวัดชลบุรี

จิรายุ สามีบัติ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

สาขาวิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา

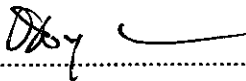
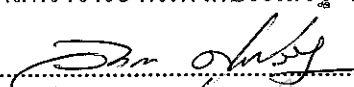
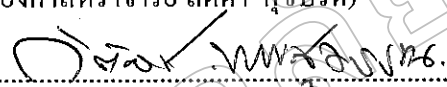
พฤษภาคม 2548

ISBN 974-502-656-5

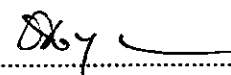
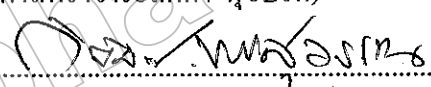
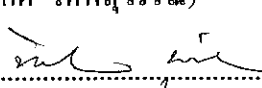
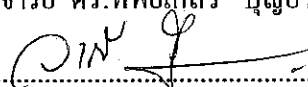
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบปากเปล่าวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณา
วิทยานิพนธ์ของ จิรายุ สามิบัติ ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

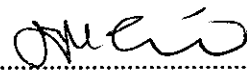
อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

 ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.พงศ์ประเสริฐ หกสุวรรณ)
 กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ลัดดา สุขปรีดี)
 กรรมการ
(นายแพทย์กิตติศักดิ์ เทพสุวรรณ)

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

 ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.พงศ์ประเสริฐ หกสุวรรณ)
 กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ลัดดา สุขปรีดี)
 กรรมการ
(นายแพทย์กิตติศักดิ์ เทพสุวรรณ)
 กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ทิพย์เกสร บุญอำไพ)
 กรรมการ
(รองศาสตราจารย์วาทณี ฐาปนวงศ์สานติ)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพา

 คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.ประทุม ม่วงมี)
วันที่ 14 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2548

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาจาก รองศาสตราจารย์ ดร.พงศ์ประเสริฐ หกสุวรรณ ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ถัศดา สุขปรีดี และ นายแพทย์กิตติศักดิ์ เทพสุวรรณ กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาแนะนำแก้ไขข้อบกพร่อง ให้คำปรึกษา ให้ความช่วยเหลือตลอดระยะเวลาในการทำวิทยานิพนธ์ อันเป็นสิ่งที่ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่งและขอขอบคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณคณะผู้บริหาร ศูนย์มะเร็ง ชลบุรี โรงพยาบาลชลบุรี โรงพยาบาลชุมชน สาธารณสุขจังหวัดชลบุรี และสาธารณสุขชุมชน ที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์ร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการทำวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนตรี แย้มกสิกร อาจารย์ภูเบศ เลื่อมใส รองศาสตราจารย์वासนา ทวีกุลทรัพย์ นายแพทย์อดิศักดิ์ ภัตตาคั้ง แพทย์หญิงช่อแก้ว ไชวณะบุตร ที่กรุณารับเป็นผู้ทรงคุณวุฒิประเมินต้นแบบชิ้นงาน ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ฉลอง ทับศรี คุณวัชร เจริญผล นายแพทย์สายฝน สุวรรณ ที่กรุณารับเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณในกำลังใจและความห่วงใยจากอาจารย์ทัศนีย์ สามิบัติ คุณจิรศักดิ์ สามิบัติ ครอบครัวมีเสนา ตลอดจน พี่ ๆ เพื่อน ๆ น้อง ๆ ชาวศูนย์มะเร็งทุก ๆ ท่าน และที่สำคัญขอขอบคุณคุณอรรวรรณ เหล่าอารีย์ และคุณไศจิรัตน์ พันธุ์จำปี ที่ช่วยให้คำแนะนำและช่วยตรวจสอบข้อมูลในการทำวิจัยในครั้งนี้ ขอขอบคุณ คุณยายแดง มีเสนา คุณมกร มงคลปทุมมาวดี และผู้เกี่ยวข้องทุก ๆ ท่านที่ได้มีส่วนร่วมและเป็นกำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

ท้ายที่สุดนี้ผู้วิจัยขอน้อมระลึกถึงพระคุณบิดามารดาที่ให้การสั่งสอนอบรม ตลอดจนครู-อาจารย์ที่ให้การสั่งสอนอบรมให้ผู้วิจัยได้รับการศึกษาจนสำเร็จ

จิรายุ สามิบัติ

43910276: สาขาวิชา: เทคโนโลยีทางการศึกษา; กศ.ม. (เทคโนโลยีทางการศึกษา)

คำสำคัญ: ระบบการเผยแพร่ความรู้/ เรื่องโรคมะเร็ง

จรรยา สามิบัติ: ระบบการเผยแพร่ความรู้เรื่องโรคมะเร็งสำหรับประชาชนในเขต
จังหวัดชลบุรี (THE DEVELOPMENT OF INFORMATION DISSEMINATION SYSTEM
ON CANCER FOR PEOPLE IN CHONBURI PROVINCE) อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์:
พงศ์ประเสริฐ หกสุวรรณ, กศ.ค., ถัดดา สุขปรีดี, กศ.ม., นายแพทย์กิตติศักดิ์ เทพสุวรรณ, ว.ว.
สัตยศาสตร์ทั่วไป. 148 หน้า. ปี พ.ศ. 2548. ISBN 974-502-656-5

ความมุ่งหมายของการศึกษาในครั้งนี้เพื่อพัฒนาระบบการเผยแพร่ความรู้เรื่องโรคมะเร็ง
สำหรับประชาชนในเขตจังหวัดชลบุรี ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยโดยศึกษาความคิดเห็นและความต้องการ
ของประชาชนในเขตจังหวัดชลบุรี 100 คน และผู้ปฏิบัติการเผยแพร่ความรู้ 65 คน ข้อมูลที่ได้
จากการศึกษา นำมาสร้างเป็นต้นแบบงาน โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน ตรวจสอบเพื่อรับรอง
ระบบ

ผลการวิจัยพบว่า ระบบการเผยแพร่ความรู้เรื่องโรคมะเร็งสำหรับประชาชนในเขต
จังหวัดชลบุรี ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นตอนวางแผนการเผยแพร่ความรู้ 2) ขั้นตอนผลิตและ
การจัดหาสื่อใช้ในการเผยแพร่ 3) ขั้นตอนดำเนินการเผยแพร่ความรู้ และ 4) ขั้นตอนประเมินและติดตาม
ผลการเผยแพร่ความรู้ ซึ่งบทบาทหน้าที่การดำเนินงานต้องอยู่ภายใต้ ปรัชญา ปณิธาน วิสัยทัศน์
พันธกิจ วัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่กำหนดไว้ สำหรับการเผยแพร่ความรู้เรื่องโรคมะเร็งที่
เหมาะสมสำหรับประชาชนในเขตจังหวัดชลบุรี คือ วิธีการเผยแพร่ความรู้ผ่านสื่อและผ่านสื่อ
บุคคล โดยการเขียนบ้านและออกหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ คุณสมบัติของผู้เผยแพร่ความรู้ควรมี
ประสบการณ์ด้านการพยาบาลและทางจิตวิทยาให้คำปรึกษา

ระบบการเผยแพร่ความรู้เรื่องโรคมะเร็งสำหรับประชาชนในเขตจังหวัดชลบุรี
ผ่านการประเมินต้นแบบงานโดยผู้ทรงคุณวุฒิ และเห็นควรว่าระบบการเผยแพร่ความรู้เรื่อง
โรคมะเร็งสำหรับประชาชนในเขตจังหวัดชลบุรีมีความเหมาะสมมาก สามารถนำไปใช้ได้

43910276: MAJOR: EDUCATIONAL TECHNOLOGY; M.Ed. (EDUCATIONAL TECHNOLOGY)

KEYWORDS: DISSEMINATION SYSTEM/ CANCER

JIRAYU SAMIBUT: THE DEVELOPMENT OF INFORMATION DISSEMINATION SYSTEM ON CANCER FOR PEOPLE IN CHONBURI PROVINCE.
 THESIS ADVISORS: PONGPRASERT HOKSUWAN, D.ed., LADDA SOOKPREEDEE, M.Ed., AND KITTISAK THEPSUWAN, M.D. FRCST. 148 P. 2005. ISBN 974-502-656-5

The purpose of this study was to develop the information dissemination system on cancer for people in Chonburi Provinces. The researcher studied opinions and needs of people in Chonburi Provinces and dissemination workers. The sample comprised 100 people in Chonburi Provinces and 65 dissemination workers. The data obtained from the study were used for the development of the prototype, which was approved by five experts.

As the result of the research it was found that the information dissemination system on cancer for people in Chonburi Province consisted of 4 phrases; 1) Information Dissemination planning; 2) Procedure of production and supply of media for Dissemination; 3) Information Dissemination and; 4) Evaluation and follow-up of the information dissemination. By which the operation must be under the philosophy, determination, vision, mission, objectives and goals that had been set up. As regards the proper way to disseminate knowledge of cancer to the people in Chonburi Province; it is necessary to do it through Medias and personal media from house visiting and the cancer mobile clinic. Qualification of disseminators should be experience in nursing and counseling psychology.

Information dissemination system on cancer for people in Chonburi Province was evaluated through the master piece by expert. The experts agreed that the information dissemination system on cancer for people in Chonburi Province was appropriate and suitable for application.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
หลักการและเหตุผล.....	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษาค้นคว้า.....	3
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	3
ขอบเขตการศึกษาค้นคว้า.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	4
2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง.....	6
การจัดระบบ.....	6
แบบจำลองระบบ.....	14
การเผยแพร่ความรู้.....	15
ความรู้เรื่องโรคมะเร็ง.....	21
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	27
3 วิธีดำเนินการศึกษาวิจัย.....	29
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	29
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	31
การรวบรวมข้อมูล.....	34
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	35
4 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	38

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	77
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	77
วิธีการดำเนินการวิจัย.....	77
ผลการวิจัย.....	77
อภิปรายผล.....	79
ข้อเสนอแนะทั่วไป.....	80
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป.....	81
บรรณานุกรม.....	82
ภาคผนวก.....	84
ภาคผนวก ก.....	85
ภาคผนวก ข.....	117
ภาคผนวก ค.....	128
ภาคผนวก ง.....	140
ภาคผนวก จ.....	145
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	148

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 โรคมะเร็งที่พบบ่อยในประชากรไทยจัดอันดับตามส่วน ประชากรไทย 100,000 คน เปรียบเทียบกับประชากร โลก.....	2
2 แสดงจำนวนประชากรกลุ่มตัวอย่างในเขตจังหวัดชลบุรี โดยใช้วิธีสุ่มแบบหลายชั้น...	30
3 แสดงจำนวนประชากรผู้ปฏิบัติงานการเผยแพร่ความรู้เรื่องโรคมะเร็งในเขตจังหวัด ชลบุรี.....	31
4 แสดงจำนวนแบบสอบถามที่ได้รับคืนและใช้ได้.....	39
5 แสดงจำนวนความถี่และร้อยละความต้องการทางด้านเนื้อหาสาระที่มีความสำคัญ มากที่สุด ในการเผยแพร่ความรู้เรื่องโรคมะเร็ง.....	39
6 แสดงจำนวนความถี่และความต้องการของประชาชนเกี่ยวกับการถ่ายทอดความรู้เรื่อง โรคมะเร็ง โดยเรียงลำดับความสำคัญ.....	40
7 แสดงจำนวนความถี่และร้อยละความต้องการของประชาชนเกี่ยวกับการถ่ายทอด ความรู้เรื่อง โรคมะเร็ง โดยเรียงลำดับความสำคัญ 3 อันดับ.....	40
8 แสดงจำนวนความถี่และร้อยละความต้องการของประชาชนเกี่ยวกับรูปแบบวิธีการ เผยแพร่ความรู้.....	41
9 แสดงจำนวนความถี่และความต้องการของประชาชนเกี่ยวกับรูปแบบวิธีการเผยแพร่ ความรู้โดยเรียงลำดับความสำคัญ.....	41
10 แสดงจำนวนความถี่และร้อยละความต้องการของประชาชนเกี่ยวกับรูปแบบวิธีการ เผยแพร่ความรู้โดยเรียงลำดับความสำคัญ 3 อันดับ.....	42
11 แสดงจำนวนความถี่และความต้องการของประชาชนเกี่ยวกับสถานที่ในการเผยแพร่ ความรู้เรื่องโรคมะเร็ง โดยเรียงลำดับความสำคัญ.....	42
12 แสดงจำนวนความถี่และร้อยละความต้องการของประชาชนเกี่ยวกับสถานที่ใน การเผยแพร่ความรู้เรื่องโรคมะเร็ง โดยเรียงลำดับความสำคัญ 3 อันดับ.....	43
13 แสดงจำนวนความถี่และร้อยละความต้องการของประชาชนเกี่ยวกับความเชื่อใน การตรวจวินิจฉัย.....	43
14 แสดงจำนวนความถี่และความต้องการของประชาชนทางด้านความเชื่อการเกิดปัจจัยเสี่ยง ในการเกิด โรคมะเร็ง โดยเรียงลำดับความสำคัญ.....	44

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
15 แสดงจำนวนความถี่และร้อยละความต้องการของประชาชนเกี่ยวกับความเชื่อในการตรวจวินิจฉัยโรคและปัจจัยเสี่ยงในการเกิดโรคมะเร็งโดยเรียงลำดับความสำคัญ	
3 อันดับ.....	45
16 แสดงจำนวนความถี่และร้อยละความต้องการของประชาชนเกี่ยวกับการรับข่าวสารความรู้เรื่องโรคมะเร็ง.....	45
17 แสดงจำนวนความถี่และร้อยละความคิดเห็นความต้องการของผู้ปฏิบัติงานการเผยแพร่ความรู้เรื่องโรคมะเร็งด้านคุณสมบัติของผู้เผยแพร่ความรู้.....	47
18 แสดงจำนวนความถี่และร้อยละความคิดเห็นความต้องการของผู้ปฏิบัติงานการเผยแพร่ความรู้เรื่องโรคมะเร็งเกี่ยวกับรูปแบบและวิธีการเผยแพร่ความรู้.....	48
19 แสดงจำนวนความถี่ความคิดเห็นความต้องการของผู้ปฏิบัติงานการเผยแพร่ความรู้เรื่องโรคมะเร็งเกี่ยวกับรูปแบบการเผยแพร่ความรู้โดยเรียงลำดับความสำคัญ.....	48
20 แสดงจำนวนความถี่และร้อยละความคิดเห็นความต้องการของผู้ปฏิบัติงานการเผยแพร่ความรู้เรื่องโรคมะเร็งเกี่ยวกับรูปแบบการเผยแพร่ความรู้โดยเรียงลำดับความสำคัญ.....	49
21 แสดงจำนวนความถี่และร้อยละความคิดเห็นความต้องการของผู้ปฏิบัติงานการเผยแพร่ความรู้เรื่องโรคมะเร็งเกี่ยวกับสื่อและช่องทาง.....	50
22 แสดงจำนวนความถี่และร้อยละความคิดเห็นความต้องการของผู้ปฏิบัติงานการเผยแพร่ความรู้เรื่องโรคมะเร็งเกี่ยวกับสถานที่.....	51
23 แสดงจำนวนความถี่และร้อยละความคิดเห็นความต้องการของผู้ปฏิบัติงานการเผยแพร่ความรู้เรื่องโรคมะเร็งเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการเผยแพร่.....	51
24 แสดงค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปรความหมายคะแนนความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับการประเมินระบบการเผยแพร่ความรู้เรื่องโรคมะเร็งสำหรับประชาชนในเขตจังหวัดชลบุรี.....	52
25 แสดงจำนวนความถี่และร้อยละทางด้านเนื้อหาสาระที่มีความสำคัญมากที่สุดในการเผยแพร่ความรู้เรื่องโรคมะเร็ง.....	129
26 แสดงจำนวนความถี่ความต้องการเกี่ยวกับการถ่ายทอดความรู้เรื่องโรคมะเร็งโดยเรียงลำดับความสำคัญ.....	129

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
27 แสดงจำนวนความถี่และร้อยละความต้องการเกี่ยวกับรูปแบบวิธีการเผยแพร่ความรู้....	130
28 แสดงจำนวนความถี่ความต้องการเกี่ยวกับรูปแบบวิธีการเผยแพร่ความรู้ โดยเรียงลำดับความสำคัญ.....	130
29 แสดงจำนวนความถี่เกี่ยวกับสถานที่ในการเผยแพร่ความรู้เรื่อง โรคมะเร็ง โดยเรียงลำดับความสำคัญ.....	131
30 แสดงจำนวนความถี่และร้อยละเกี่ยวกับความเชื่อในการตรวจวินิจฉัยโรค.....	131
31 แสดงจำนวนความถี่ทางด้านความเชื่อการเกิดปัจจัยเสี่ยงในการเกิดโรคมะเร็ง โดยเรียงลำดับความสำคัญ.....	132
32 แสดงจำนวนความถี่และร้อยละทางด้านการรับข่าวสารความรู้เรื่อง โรคมะเร็ง.....	132
33 แสดงจำนวนความถี่และร้อยละของผู้ปฏิบัติงานการเผยแพร่ความรู้เรื่อง โรคมะเร็ง จำแนกตามคุณสมบัติของผู้เผยแพร่ความรู้.....	134
34 แสดงจำนวนความถี่และร้อยละของผู้ปฏิบัติงานการเผยแพร่ความรู้เรื่อง โรคมะเร็ง เกี่ยวกับรูปแบบและวิธีการเผยแพร่ความรู้.....	135
35 แสดงจำนวนความถี่ของผู้ปฏิบัติงานการเผยแพร่ความรู้เรื่อง โรคมะเร็งเกี่ยวกับ รูปแบบการเผยแพร่ความรู้โดยเรียงลำดับความสำคัญ.....	135
36 แสดงจำนวนความถี่และร้อยละของผู้ปฏิบัติงานการเผยแพร่ความรู้เรื่อง โรคมะเร็ง เกี่ยวกับสื่อและช่องทาง.....	136
37 แสดงจำนวนความถี่และร้อยละของผู้ปฏิบัติงานการเผยแพร่ความรู้เรื่อง โรคมะเร็ง เกี่ยวกับสถานที่.....	137
38 แสดงจำนวนความถี่และร้อยละของผู้ปฏิบัติงานการเผยแพร่ความรู้เรื่อง โรคมะเร็ง เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการเผยแพร่.....	138
39 แสดงค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปรความหมายคะแนนความคิดเห็นของ ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับการประเมินระบบการเผยแพร่ความรู้เรื่อง โรคมะเร็งสำหรับ ประชาชนในเขตจังหวัดชลบุรี.....	138
40 แสดงค่าร้อยละ สรุปโดยรวมต้นแบบชิ้นงาน ระบบการเผยแพร่ความรู้เรื่อง โรคมะเร็ง สำหรับประชาชนในเขตจังหวัดชลบุรี ของผู้ทรงคุณวุฒิ.....	139

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 แสดงกรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัยระบบการเผยแพร่ความรู้เรื่องโรคมะเร็ง สำหรับ ประชาชนในเขตจังหวัดชลบุรี.....	5
2 แบบจำลองแสดงขอบข่ายในการจัดระบบ.....	9
3 ปัจจัยเสี่ยงของโรคมะเร็ง จากภาพแสดงปัจจัยเสี่ยงนี้ จะเห็นว่าบุหรี่ และ อาหาร เป็นสาเหตุใหญ่ของโรคมะเร็ง.....	24
4 แสดงหน้าที่ที่ศึกษาและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบระบบการเผยแพร่ความรู้เรื่อง โรคมะเร็งสำหรับประชาชนในปัจจุบัน.....	56
5 แสดงแบบจำลองระบบการเผยแพร่ความรู้เรื่องโรคมะเร็งสำหรับประชาชนในเขต จังหวัดชลบุรี.....	58
6 แบบจำลองระบบย่อย (1) ระบบการวางแผนงานการเผยแพร่ความรู้เรื่องโรคมะเร็ง สำหรับประชาชนในเขตจังหวัดชลบุรี.....	59
7 แบบจำลองระบบย่อย (2) ระบบการผลิตสื่อเผยแพร่ความรู้เรื่องโรคมะเร็ง สำหรับ ประชาชนในเขตจังหวัดชลบุรี.....	64
8 แบบจำลองระบบย่อย (3) ระบบการดำเนินงานเผยแพร่ความรู้เรื่องโรคมะเร็ง สำหรับ ประชาชนในเขตจังหวัดชลบุรี.....	68
9 แบบจำลองระบบย่อย (4) ระบบการประเมินและติดตามผลการเผยแพร่ความรู้เรื่อง โรคมะเร็ง สำหรับประชาชนในเขตจังหวัดชลบุรี.....	72